

УДК 629.33:005.332.4

DOI: 10.30857/2413-0117.2018.4.5

Інна Ю. Шевченко

Харківський національний автомобільно-дорожній університет
**МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНЮВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ
АВТОМОБІЛЕБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ
ДЕРЖАВНОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ АВТОМОБІЛЕБУДУВАННЯ**

Важливою частиною вітчизняного машинобудівного комплексу є автомобілебудування, представлене, переважно, легковим і вантажним автомобілебудуванням, а також автобусобудуванням. Ні для кого нині не є секретом, що підприємства автомобілебудування України переживають скрутні часи, зазвичай не витримуючи потужної конкуренції з боку зарубіжних автовиробників. У таких умовах, як ніколи раніше, гостро постає питання щодо нагальної потреби в активізації державної підтримки вітчизняних автовиробників. Передбачається, що реалізація державної стратегії розвитку автомобілебудування матиме різний вплив на конкретних автомобілебудівних підприємствах з огляду на різний рівень їх конкурентоспроможності. Таким чином, актуальним є проведення дослідження в галузі розроблення методичного підґрунтя оцінювання конкурентоспроможності автомобілебудівних підприємств. Метою статті є розвиток методичних засад оцінювання конкурентоспроможності автомобілебудівних підприємств у контексті формування державної стратегії розвитку автомобілебудування. у дослідженні використано такі методи: монографічний метод і метод теоретичного узагальнення – для виявлення найбільш широко використовуваних методичних підходів до оцінювання конкурентоспроможності підприємств; метод аналізу та синтезу – для формування методики оцінювання конкурентоспроможності автомобілебудівних підприємств у контексті формування державної стратегії розвитку автомобілебудування. Розроблено методика оцінювання конкурентоспроможності автомобілебудівних підприємств на базі поєднання елементів інтегрального та матричного підходів. Пропонована методика, на відміну від вже наявних у науковій літературі, не лише дає змогу ідентифікувати рівень конкурентоспроможності автовиробників за значеннями інтегральних індексів, а й виявляти етапи їх життєвого циклу. Синтез результатів оцінювання рівня конкурентоспроможності автовиробників та виявлення етапів їх життєвого циклу є основою для побудови матриці розвитку автомобілебудівних підприємств, яка, своєю чергою, є підґрунтям формування державної стратегії розвитку автомобілебудування. Розроблення методичного інструментарію з оцінювання конкурентоспроможності автомобілебудівних підприємств сприяє подальшому розвитку методичних засад державного регулювання забезпечення конкурентоспроможності підприємств автомобілебудування в напрямі посилення цільової спрямованості та, відповідно, підвищення ефективності управлінського впливу.

Ключові слова: *автомобілебудування; конкурентоспроможність; державна стратегія.*

Інна Ю. Шевченко

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет
**МЕТОДИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ОЦЕНКИ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ
АВТОМОБИЛЕСТРОИТЕЛЬНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ В КОНТЕКСТЕ
ФОРМИРОВАНИЯ ГОСУДАРСТВЕННОЙ СТРАТЕГИИ РАЗВИТИЯ
АВТОМОБИЛЕСТРОЕНИЯ**

Важной частью отечественного машиностроительного комплекса являются автомобилестроение, представленное главным образом легковым и грузовым

автомобилестроением, а также автобусостроением. Ни для кого сейчас не секрет, что предприятия автомобилестроения Украины переживают трудные времена, обычно не выдерживая мощной конкуренции со стороны зарубежных автопроизводителей. В таких условиях, как никогда раньше, остро стоит вопрос о насущной потребности в активизации государственной поддержки отечественных автопроизводителей. Предполагается, что реализация государственной стратегии развития автомобилестроения будет иметь различное влияние на конкретных автомобилестроительных предприятиях с учетом разного уровня их конкурентоспособности. Таким образом, актуальным является проведение исследования в направлении разработки методического инструментария оценки конкурентоспособности автомобилестроительных предприятий. Целью статьи является развитие методических основ оценки конкурентоспособности автомобилестроительных предприятий в контексте формирования государственной стратегии развития автомобилестроения. В исследовании использованы такие методы: монографический метод и метод теоретического обобщения – для выявления наиболее широко используемых методических подходов к оценке конкурентоспособности предприятий; метод анализа и синтеза – для формирования методики оценки конкурентоспособности автомобилестроительных предприятий в контексте формирования государственной стратегии развития автомобилестроения. Разработана методика оценки конкурентоспособности автомобилестроительных предприятий на базе сочетания элементов интегрального и матричного подходов. Предложенная методика, в отличие от уже имеющихся в научной литературе, не только позволяет идентифицировать уровень конкурентоспособности автопроизводителей по значениям интегральных индексов, но и выявлять этапы их жизненного цикла. Синтез результатов оценки уровня конкурентоспособности автопроизводителей и выявления этапов их жизненного цикла является основой для построения матрицы развития автомобилестроительных предприятий, которая, в свою очередь, является основой формирования государственной стратегии развития автомобилестроения. Разработка методического инструментария по оценке конкурентоспособности автомобилестроительных предприятий способствует дальнейшему развитию методических основ государственного регулирования обеспечения конкурентоспособности предприятий автомобилестроения в сторону усиления целевой направленности и, тем самым, повышения эффективности управленческого воздействия.

Ключевые слова: автомобилестроение; конкурентоспособность; государственная стратегия.

Inna Yu. Shevchenko

Kharkiv National Automobile and Highway University

**METHODOLOGICAL FRAMEWORK FOR ASSESSING THE COMPETITIVENESS OF
AUTOMOTIVE COMPANIES IN THE CONTEXT OF BUILDING THE GOVERNMENT
STRATEGY FOR AUTOMOTIVE INDUSTRY DEVELOPMENT**

An important part of domestic machine-building sector is the automotive industry represented mainly by car, truck and bus manufacturing. It is hardly a secret nowadays that the Ukrainian automotive industry is facing tough times, thus failing to withstand strong competition from foreign car manufacturers. In this context, as never before, the issue to enhance the government support of domestic automakers is of a critical importance. It is expected that the implementation of government strategy for automotive industry development will have different effects at discrete automotive companies subject to their different competitiveness level. Hence, there is a need to conduct a research on developing a methodological toolkit for the automotive company competitiveness evaluation. The research objective is to construct a methodological framework to assess automotive manufacturers' competitiveness in the context of building the

government strategy to enhance the automotive industry development. The study has employed the following methods: a monographic method and the method of theoretical generalization to identify the most widely used methodological approaches to company competitiveness assessment; a method of analysis and synthesis for elaborating a methodology to assess the automotive industry competitiveness in the context of building the government strategy for automotive industry development. Based on the combination of integral and matrix approaches, an evaluation framework to estimate the automotive company competitiveness has been designed. The method suggested, in contrast to other techniques described in academic literature, allows for the identification of car manufacturers competitiveness by integral indices values along with revealing the stages of their life cycle. The synthesis of the results of automakers competitiveness estimation and identification of the stages in their life cycle laid the foundation for the construction of the automotive industry development matrix which in turn is the basis for tailoring of government strategy to enhance the automotive industry development.

Working out a set of methodological tools to evaluate the competitiveness of the automotive industry contributes to further development of methodical framework of government regulation in terms of facilitating the automotive industry competitiveness towards its focus differentiation, thus increasing the managerial effectiveness.

Keywords: *automotive industry; competitiveness; government strategy.*

Постановка проблеми. Важливою частиною вітчизняного машинобудівного комплексу є автомобілебудування, представлене, головним чином, легковим і вантажним автомобілебудуванням, а також автобусобудуванням. Ні для кого нині не є секретом, що підприємства автомобілебудування України переживають скрутні часи, зазвичай не витримуючи потужної конкуренції з боку зарубіжних автовиробників. У таких умовах, як ніколи раніше, гостро постає питання щодо нагальної необхідності активізації державної підтримки вітчизняних автовиробників.

Вже тривалий час до активних дій у напрямку державного забезпечення конкурентоспроможності підприємств автомобілебудівної галузі закликають не лише вчені-теоретики, а й практики.

Так, нещодавно відбувся II Український автомобільний форум, учасники якого в резолюції заходу рекомендують Верховній Раді України та Кабінету Міністрів України не пізніше 2019 року здійснити ряд заходів у напрямку:

- 1) вдосконалення митно-податкової політики України;
- 2) розроблення та затвердження довгострокової загальнодержавної промислово-економічної політики;
- 3) лібералізації фінансово-кредитної політики та політики підтримки експорту;
- 4) проведення перемовин з Єврокомісією щодо лібералізації умов імпорту [1].

Утім, зазначені заходи носять скоріше загальний характер і будуть мати різний вплив на конкретних автомобілебудівних підприємствах з огляду на різний рівень їх конкурентоспроможності. Таким чином, актуальним є проведення дослідження у напрямку розроблення методичного підґрунтя оцінювання конкурентоспроможності автомобілебудівних підприємств в контексті формування державної стратегії розвитку автомобілебудування.

Аналіз останніх досліджень та невирішена частина проблеми. Велику увагу приділено у вітчизняній науковій літературі проблематиці оцінювання конкурентоспроможності підприємств: розроблено значну кількість методик, які дослідниками за певними ознаками пропонується об'єднувати в певні групи, класи чи методичні підходи.

У табл. 1 автором представлено ретроспективний (у період 2009–2017 рр.) огляд основних підходів вітчизняних науковців до розподілення методів оцінювання конкурентоспроможності підприємств за класифікаційними групами. Як бачимо, найбільшою популярністю у вітчизняних учених-економістів користуються інтегральні (індексні) та матричні методи оцінювання конкурентоспроможності підприємств з огляду на їх надійність, достовірність і наглядність результатів оцінки, об'єктивність і зручність у здійсненні процедури оцінювання. Застосуємо синтез елементів інтегрального та матричного підходів для формування методики оцінювання конкурентоспроможності автомобілебудівних підприємств.

Метою дослідження є розвиток методичних засад оцінювання конкурентоспроможності автомобілебудівних підприємств в контексті формування державної стратегії розвитку автомобілебудування.

Результати дослідження. У попередніх публікаціях було презентовано авторське бачення сутнісно-структурної характеристики конкурентоспроможності автомобілебудівних підприємств.

Так, під «конкурентоспроможністю підприємства автомобілебудування» пропонується розуміти «динамічну властивість автомобілебудівного підприємства щодо забезпечення конкурентоспроможності автомобілебудівної продукції на ринку продажу автомобілів та ефективності всіх видів діяльності в результаті взаємодії конкурентного потенціалу та факторів зовнішнього середовища у відповідності до обраної конкурентної стратегії на певному етапі життєвого циклу» [18]. Дане визначення вказує на те, що конкурентоспроможність автомобілебудівного підприємства одночасно формують конкурентоспроможність його продукції та його конкурентний потенціал.

У свою чергу, конкурентоспроможність продукції підприємства автомобілебудування – це динамічна властивість автомобілебудівної продукції на певному етапі життєвого циклу здобувати конкурентні переваги за ціновими та неціновими характеристиками у порівнянні з аналогічною автомобілебудівною продукцією на ринку продажу автомобілів у результаті взаємодії конкурентного потенціалу автовиробника та факторів зовнішнього середовища, що супроводжується отриманням економічного, соціального та/або інших ефектів у відповідності до конкурентної стратегії підприємства автомобілебудування [19]. Зазначена дефініція містить вказівку на те, що конкурентоспроможність автомобілебудівної продукції може досягатися за ціновими та неціновими характеристиками.

У той же час, конкурентний потенціал автомобілебудівного підприємства являє собою «...сукупність реалізованих і потенційних виробничих, кадрових, управлінських, інноваційно-інвестиційних, фінансових, стратегічних і ринкових ресурсів автовиробника, що забезпечують конкурентоспроможність автомобілебудівної продукції на ринку продажу автомобілів та ефективність всіх видів діяльності автомобілебудівного підприємства на різних етапах його життєвого циклу» [20]. У визначенні наголошується на складноструктурованості конкурентного потенціалу підприємства автомобілебудування – на доцільності виділення в його складі виробничого, кадрового, управлінського, інноваційно-інвестиційного, фінансового, стратегічного та ринкового потенціалів.

Також у всіх приведених дефініціях зазначається на важливості врахування етапу життєвого циклу автомобілебудівного підприємства.

Підсумовуючи вищезазначене, представимо на рис. 1 авторську методику оцінювання конкурентоспроможності автомобілебудівних підприємств в контексті формування державної стратегії розвитку автомобілебудування, що складається з 4-х послідовних етапів: підготовчого, розрахункового, аналітичного та завершального.

Таблиця 1

Огляд підходів до групування методів оцінювання конкурентоспроможності підприємств

Автор (автори)	Рік	Групування методів оцінювання конкурентоспроможності підприємств
Капітанець Ю.О.	2009	Розділяє методи оцінювання конкурентоспроможності підприємств на аналітичні та графічні. До аналітичних методів відносить оцінювання на основі споживчої вартості, рейтингове оцінювання, оцінювання на основі ефективної конкуренції, оцінювання на основі частки ринку. Графічні методи включають матричні методи та багатовуглики конкурентоспроможності [2].
Комаренко І.С.	2010	Пропонує такі групи методів оцінювання конкурентоспроможності підприємств: матричні методи (включають матричні моделі та модель життєвого циклу), інтегральний метод (включає багатовуглики конкурентоспроможності, інтегральні моделі, рефлексивну модель, модель вартості підприємства, модель Розенберга, модель з ідеальною точкою, трирівневу модель управління, моделі управління Маракуліна), нейронні мережі (модель Татте і моделі нечіткої логіки), методи регресійного аналізу (економетричні, логі, пробіг, гобін регресії, модель ланцюгового зв'язку), експоненційне згладжування (модель Бокса-Дженкінса), моделі часових рядів (ARIMA) (модель Бокса-Дженкінса), генетичні алгоритми (моделі нечіткої логіки), експертні (інтуїтивні) методи (ресурсна модель, модель Розенберга, модель з ідеальною точкою), метод порівняння з еталоном (багатовуглики конкурентоспроможності), метод порівняльних переваг (ресурсна модель і модель конкурентного ландшафту) [3].
Кузьмін О.Є., Чернобай Л.І., Романко О.П.	2010	Розробили багатокритеріальну класифікацію методів оцінювання конкурентоспроможності підприємств за наступними ознаками: за формою представлення результатів оцінювання – графічні методи, матричні методи, табличні методи, розрахункові методи; за порівняльною базою – методи порівняння з конкурентами та методи порівняння з еталоном; за характером оцінювання – динамічні методи та статичні методи; за інформаційним забезпеченням – методи використання кількісної та якісної інформації, комбіновані методи; за рівнем охоплення усіх складових функціонування підприємства – елементні, часткові та комплексні методи; за глибиною оцінювання – методи експрес-оцінювання та методи фундаментального оцінювання; за суб'єктами оцінювання – методи самодіагностики та методи зовнішньої діагностики; за базою оцінювання – методи оцінювання від досягнутого та методи оцінювання потенціалу; за деталізацією результатів – багатокритеріальні та інтегральні однокритеріальні [4].
Хрущ Н.А., Ваганова Л.В.	2010	Розподілили методи оцінювання конкурентоспроможності підприємств за критеріями: виділення з сукупності найважливіших критеріїв – метод головних компонент або його узагальнення; формування системи показників оцінки – методи зіставлення окремих одноіменних властивостей об'єктів-аналогів; побудова інтегральних показників конкурентоспроможності підприємства – адитивний і мультиплікативний метод; засновані на екстраполяції – методи, засновані на ототожненні конкурентоспроможності товару та підприємства, методи теорії ефективної конкуренції, графічні методи, матриця вибору стратегій [5].

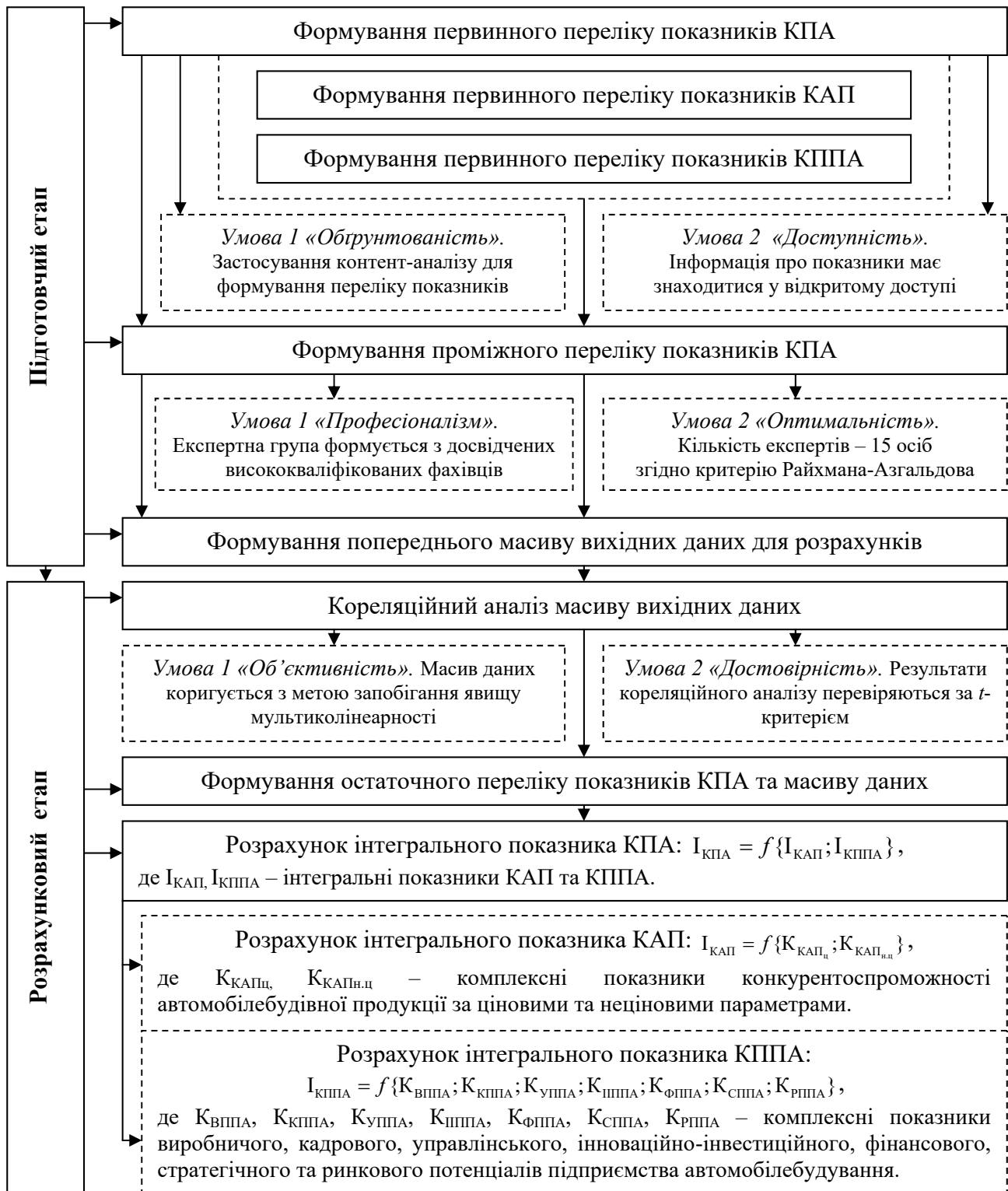
Закінчення табл. 1

Автор (автори)	Рік	Групування методів оцінювання конкурентоспроможності підприємств
Рибницький Д.О., Городня Т.А.	2010	Пропонують всю сукупність методів об'єднати у групи: підходи на основі традиційного методу оцінювання конкурентоспроможності товару; матричні методи; маркетинговий підхід; виробничий підхід [6]. Диференційне методи оцінювання конкурентоспроможності підприємств за ознаками: використання в оцінці показника конкурентоспроможності товару – методи, згідно яких конкурентоспроможність товару визначає потенціал конкурентоспроможності підприємства та методи, згідно яких конкурентоспроможність товару є частиною оцінки потенціалу конкурентоспроможності підприємства; тип використаного показника – одиничні методи, комплексні методи, групові методи, узагальнені методи та інтегральні методи; характер використаного показника – абсолютні методи, відносні методи та нормативні методи; використаний підхід до оцінки – методи, що оцінюють конкурентоспроможність підприємства з точки зору ефективності використаних ресурсів, методи, що оцінюють конкурентоспроможність підприємства з точки зору фінансових результатів, методи, що оцінюють конкурентоспроможність підприємства з точки зору ефективності діяльності, методи, що оцінюють конкурентоспроможність підприємства з точки зору досягнення генеральної мети, та змішані методи; тип використаної оцінки – фінансові методи, економічні методи, ринкові методи та змішані методи; характер використаної моделі оцінки – статичні методи та динамічні методи; форма представлення результатів оцінки – графічні методи, матричні методи та формалізовані методи; ступінь об'єктивності оцінки – об'єктивні методи та суб'єктивні методи [7].
Амосов О.Ю.	2011	Виділяє групи методів оцінювання конкурентоспроможності підприємств: матричні, індексні та графічні [8]. Виділяє ресурсний підхід, функціональний підхід і полікритеріальний підхід (последання ресурсного та функціонального підходів) до оцінювання конкурентоспроможності підприємств. Ресурсний підхід має ґрунтуватися на оцінці того стану ресурсів, який досягнуто підприємством, тобто наявність у нього певних ресурсів, праці капіталу, за допомогою яких при правильному їх функціонуванні створюються матеріальні об'єкти – товари, конкурентоспроможна продукція. Функціональний підхід полягає у визначенні рівня функціонування складових підвищення конкурентоспроможності підприємства та показує, де ефективніше організовані виробництво товарів, управління маркетингом, інноваціями та інвестиціями, зовнішньоекономічною діяльністю. Полікритеріальний підхід ґрунтується на використанні ресурсних і функціональних можливостей на параметричній основі, тобто шляхом зіставлення підприємств за певними параметрами як ресурсними, так і функціональними [9].
Кухарук А.Д.	2011	Розділяє методи оцінки конкурентоспроможності підприємств на загальнонаукові та спеціалізовані. При цьому до загальнонаукових методів відносяться диференційний метод і комплексний метод. До спеціалізованих методів належать: аналітичні методи; аналітико-прогностичні методи; графічні методи [10].
Нижник І.В.	2012	Пропонує диференціацію методів оцінювання конкурентоспроможності підприємств на графічні, матричні, табличні, розрахунково-аналітичні (специфічні, комплексні та змішані) [11].
Транченко О.М.	2013	
Богуславський О.В.	2013	

Закінчення табл. 1

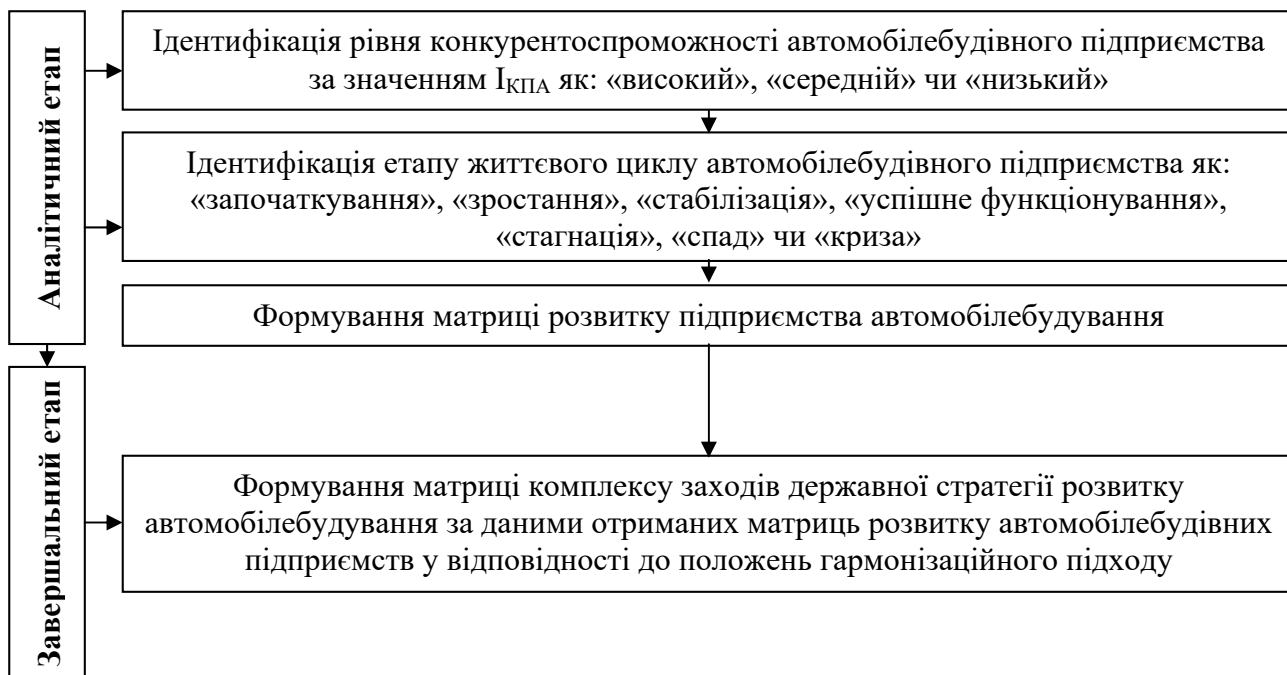
Автор (автори)	Рік	Групування методів оцінювання конкурентоспроможності підприємств
Левицька А.О.	2013	Пропонує класифікацію методів оцінювання конкурентоспроможності підприємств за ознаками: способом оцінки (якісні та кількісні); формою представлення результату (матричні, графічні та індексні); ступенем врахування аспектів функціонування підприємства (спеціальні та комплексні); можливістю прийняття стратегічних рішень (поточні та стратегічні); напрямом формування інформаційної бази (критеріальні та експертні); залежно від об'єкта оцінки (методи оцінки конкурентоспроможності персоналу, продукції, організації); залежно від конкретизованої мети оцінки (позиціонування у групі; визначення динаміки позицій у групі; визначення конкурентних переваг) [12].
Шляга О.В., Бідунова К.В.	2014	Розділяють методи оцінки конкурентоспроможності підприємств на якісні та кількісні, суб'єктивні та об'єктивні. До якісних методів оцінювання конкурентоспроможності підприємств дослідники відносять об'єктивні моделі оцінки конкурентних сил і ціннісні ланцюжки, моделі стратегічного аналізу та суб'єктивні матричні методи. До кількісних методів оцінювання конкурентоспроможності підприємств науковці включають суб'єктивні методи експертних оцінок, що базуються на інтуїції, баченні, професіоналізмі експертів, а також об'єктивні розрахунково-графічні методи [13].
Ємельянова І.Ф.	2015	Наголошує на необхідності наступного розподілення методик оцінювання конкурентоспроможності підприємств за класифікаційними ознаками: за напрямком формування інформаційної бази – критеріальні та експертні; за способом відображення кінцевих результатів – графічні, економіко-математичні, логістичні та матричні; за рівнем охоплення усіх складових функціонування – елементні часткові та комплексні; за суб'єктами оцінки – методи самодіагностики та методи зовнішньої діагностики; за порівняльною базою – методи порівняння з конкурентами та методи порівняння із еталоном; за можливістю розробки управлінських рішень – статичні та стратегічні; за деталізацією результатів – багатокомпонентні та інтегральні [14].
Брижань І.А., Чевганова В.Я.	2015	Виділяють такі методи оцінювання конкурентоспроможності підприємств: критеріальні та експертні; графічні, математичні та логістичні; одномоментні та стратегічні; індикаторні та матричні (табличні) [15].
Артеменко Л.Б.	2016	Зазначає на класифікації методів оцінки конкурентоспроможності підприємства за такими ознаками: за способом оцінювання – якісні та кількісні; за способом зображення кінцевого результату – матричні, графічні, індексні, аналітичні, комплексні, логістичні; за можливістю прийняття управлінських рішень – поточні та стратегічні; за напрямом формування інформаційної бази – критеріальні та експертні; залежно від об'єкта оцінювання – оцінка конкурентоспроможності персоналу, організації, продукції; залежно від мети оцінювання – визначення конкурентних переваг, позиціонування у групі, динаміка позицій у групі [16].
Кваско А.В.	2017	Розділяє методи оцінки конкурентоспроможності підприємств на: кількісні та якісні; матричні, індексні (аналітичні) та графічні; методи, що характеризують: ринкові позиції, рівень менеджменту, фінансово-економічну діяльність; спеціальні та комплексні; стратегічні та тактичні [17].

Джерело: складено автором на основі [2–17].

Джерело: авторська розробка.

Рис. 1. Методика оцінювання конкурентоспроможності автомобілебудівних підприємств в контексті формування державної стратегії розвитку автомобілебудування (початок)

Примітка: КПА – конкурентоспроможність підприємства автомобілебудування, КАП – конкурентоспроможність автомобілебудівної продукції, КППА – конкурентний потенціал підприємства автомобілебудування.

Рис. 1. Методика оцінювання конкурентоспроможності автомобілебудівних підприємств в контексті формування державної стратегії розвитку автомобілебудування (закінчення)

Ключовим елементом, представленої на рис. 1 методики оцінювання конкурентоспроможності автомобілебудівних підприємств в контексті формування державної стратегії розвитку автомобілебудування, є матриця розвитку автомобілебудівних підприємств (рис. 2).

Рівень конкурентоспроможності	високий	квадрант № 14	квадрант № 15	квадрант № 3	квадрант № 4	квадрант № 5	квадрант № 16	квадрант № 17
	середній	квадрант № 13	квадрант № 2	квадрант № 9	квадрант № 10	квадрант № 11	квадрант № 6	квадрант № 18
	низький	квадрант № 1	квадрант № 8	квадрант № 19	квадрант № 20	квадрант № 21	квадрант № 12	квадрант № 7
		започаткування	зростання	стабілізація	успішне функціонування	стагнація	спад	криза
Етапи життєвого циклу								

Джерело: авторська розробка.

Примітка: світлим сірим кольором виділено квадранти (№ 1–7) традиційного життєвого циклу підприємства автомобілебудування; сірим кольором виділено квадранти (№ 8–12) стандартного відхилення від традиційного життєвого циклу підприємства автомобілебудування; темним сірим кольором виділено квадранти (№ 13–21) нестандартного відхилення від традиційного життєвого циклу підприємства автомобілебудування.

Рис. 2. Матриця розвитку підприємств автомобілебудування

Аналогічно формується матриця комплексу заходів державної стратегії розвитку автомобілебудування.

Висновки та пропозиції для подальших досліджень. Розроблена методика, на відміну від вже наявних у науковій літературі, не лише дозволяє ідентифікувати рівень конкурентоспроможності автовиробників за значеннями інтегральних індексів, а й виявляти етапи їх життєвого циклу. Синтез результатів оцінювання рівня конкурентоспроможності автовиробників та виявлення етапів їх життєвого циклу є основою для побудови матриці розвитку автомобілебудівних підприємств, яка, в свою чергу, є підґрунтям формування державної стратегії розвитку автомобілебудування. Розроблення методичного інструментарію з оцінювання конкурентоспроможності автомобілебудівних підприємств сприяє подальшому розвитку методичних засад державного регулювання забезпечення конкурентоспроможності підприємств автомобілебудування у напрямку посилення цільової спрямованості та, тим самим, підвищення ефективності управлінського впливу. Перспективи подальших досліджень складає практична апробація розробленої методики оцінювання конкурентоспроможності автомобілебудівних підприємств в контексті формування державної стратегії розвитку автомобілебудування.

References

Література

1. Zvernennia uchashnykiv II Ukrainskoho avtomobilnoho forumu [Appeal of the participants of the 2nd Ukrainian Automobile Forum]. Retrieved from: <http://ukrautoprom.com.ua/wp-content/uploads/2018/11/zver.pdf> [in Ukrainian].
2. Kapitanets, Yu.O. (2009). Vyznachennia ta zabezpechennia konkurentospromozhnosti pidpryiemstva [Definition and ensuring competitiveness of the enterprise: Abstract of the dissertation Cand. of Science Econ. Sciences]. Ternopil. 20 p. [in Ukrainian].
3. Komarenko, I.S. (2010). Teoretychni pidkhody do modeliuvannia konkurentozdatnosti vyrobnychkh pidpryiemstv [Theoretical Approaches to Modeling Competitiveness of Industrial Enterprises]. Naukovi pratsi. Ekonomika [Scientific Papers. Economy], Vol. 126, No. 113, P. 110–116 [in Ukrainian].
4. Kuzmin, O.Ye., Chernobai, L.I., Romanko, O.P. (2011). Metody analizuvannia konkurentospromozhnosti pidpryiemstv [Methods of Enterprise Competitiveness Analysis]. Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy [Scientific Bulletin of NLTU of Ukraine], Vol. 21.10, P. 159–166 [in Ukrainian].
5. Khrushch, N.A., Vahanova, L.V. (2010). Suchasni metodychni pidkhody do otsinky konkurentospromozhnosti pidpryiemstva [Modern methodological approaches to the assessment of enterprise competitiveness]. Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu [Bulletin of the Khmelnytsky National University], No. 5, Vol. 3, P. 153–156 [in Ukrainian].
1. Звернення учасників II Українського автомобільного форуму [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrautoprom.com.ua/wp-content/uploads/2018/11/zver.pdf>.
2. Капітанець Ю. О. Визначення та забезпечення конкурентоспроможності підприємства: автореф. дис... канд. екон. наук / Ю. О. Капітанець. – Тернопіль, 2009. – 20 с.
3. Комаренко І. С. Теоретичні підходи до моделювання конкурентоздатності виробничих підприємств / І. С. Комаренко // Наукові праці. Економіка. – 2010. – Т. 126. – № 113. – С. 110–116.
4. Кузьмін О. Є. Методи аналізування конкурентоспроможності підприємств / О. Є. Кузьмін, Л. І. Чернобай, О. П. Романко // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.10. – С. 159–166.
5. Хрущ Н. А. Сучасні методичні підходи до оцінки конкурентоспроможності підприємства / Н. А. Хрущ, Л. В. Ваганова // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – № 5, Т. 3. – С. 153–156.

6. Rybnytskyi, D.O., Horodnia, T.A. (2010). Suchasni pidkhody do otsiniuvannya konkurentospromozhnosti pidpriemstva [Modern approaches to assessing the competitiveness of the enterprise]. Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy [Scientific Bulletin of NLTU of Ukraine], Vol. 20.9, P. 227–230 [in Ukrainian].
7. Amosov, O.Yu. (2011). Otsinka potentsialu konkurentospromozhnosti yak osnovnoho aspektu rozvytku pidpriemstva [Estimation of competitiveness potential as the main aspect of enterprise development]. Problemy ekonomiky [Problems of the economy], No. 3, P. 79–83 [in Ukrainian].
8. Kukharuk, A.D. (2011). Klasyfikatsiia ta analiz metodiv otsinky konkurentospromozhnosti promyslovykh pidpriemstv [Classification and analysis of methods for assessing the competitiveness of industrial enterprises]. Formuvannya rynkovykh vidnosyn v Ukraini [Formation of market relations in Ukraine], No. 8, P. 136–140 [in Ukrainian].
9. Nyzhnyk, I.V. (2012). Upravlinnia konkurentospromozhnistiu promyslovykh pidpriemstv: metody ta mekhanizmy pidvyshchennia: monohrafiia [Management of the competitiveness of industrial enterprises: methods and mechanisms of improvement: monograph]. Khmelnytskyi: KhNU. 219 p. [in Ukrainian].
10. Tranchenko, O.M. (2013). Konkurentospromozhnist subiektiv pidpriemnytskoi diialnosti: sutnist, metody ta kryterii otsinky [Competitiveness of Business Entities: Essence, Methods and Evaluation Criteria]. Oblik i finansy [Accounting and Finance], No. 3, P. 143–148 [in Ukrainian].
11. Bohuslavskyy, O.V. (2013). Klasyfikatsiia ta osoblyvosti vykorystannia metodiv otsiniuvannya konkurentospromozhnosti pidpriemstv [Classification and peculiarities of the use of methods for assessing the competitiveness of enterprises]. Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Ekonomika [Bulletin of the Taras Shevchenko National Taras Shevchenko University. Economy], Vol. 6, P. 11–14 [in Ukrainian].
12. Levytska, A.O. (2013). Metody otsinky konkurentospromozhnosti pidpriemstva: vitchyzniani ta zakordonni pidkhody do klasyfikatsii [Methods of assessing the competitiveness of an enterprise: domestic and foreign approaches to classification]. Mekhanizm rehuliuвання ekonomiky [Mechanism of regulation of economy], No. 4, P. 155–163 [in
6. Рибницький Д. О. Сучасні підходи до оцінювання конкурентоспроможності підприємства / Д. О. Рибницький, Т. А. Городня // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.9. – С. 227–230.
7. Амосов О. Ю. Оцінка потенціалу конкурентоспроможності як основного аспекту розвитку підприємства / О. Ю. Амосов // Проблеми економіки. – 2011. – № 3. – С. 79–83.
8. Кухарук А. Д. Класифікація та аналіз методів оцінки конкурентоспроможності промислових підприємств / А. Д. Кухарук // Формування ринкових відносин в Україні. – 2011. – № 8. – С. 136–140.
9. Нижник І. В. Управління конкурентоспроможністю промислових підприємств: методи та механізми підвищення: монографія / І. В. Нижник. – Хмельницький: ХНУ, 2012. – 219 с.
10. Транченко О. М. Конкурентоспроможність суб'єктів підприємницької діяльності: сутність, методи та критерії оцінки / О. М. Транченко // Облік і фінанси. – 2013. – № 3. – С. 143–148.
11. Богуславський О. В. Класифікація та особливості використання методів оцінювання конкурентоспроможності підприємств / О. В. Богуславський // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. – 2013. – Вип. 6. – С. 11–14.
12. Левицька А. О. Методи оцінки конкурентоспроможності підприємства: вітчизняні та закордонні підходи до класифікації / А. О. Левицька // Механізм регулювання економіки. – 2013. – № 4. – С. 155–163.

- Ukrainian].
13. Shliaha, O.V., Bidunova, K.V. (2014). Sutnist ta metody otsinky konkurentospromozhnosti pidpriemstva [Essence and methods of enterprise competitiveness evaluation]. Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu. Ekonomika [Bulletin of the University of Dnipropetrovsk. Economy], T. 22, Vol. 8 (4), P. 112–121 [in Ukrainian].
14. Yemelianova, I.F. (2015). Metody ta pryntsypy otsinky konkurentospromozhnosti pidpriemstv [Methods and principles for assessing the competitiveness of enterprises]. Visnyk Donetskoho natsionalnoho universytetu ekonomiky i torhivli im. Mykhaila Tuhana-Baranovskoho. Ekonomichni nauky [Bulletin of the Donetsk National University of Economics and Trade by them. Michael Tugan-Baranovsky. Economic sciences], No. 1, P. 12–22 [in Ukrainian].
15. Bryzhan, I.A., Chevhanova, V.Ya. (2015). Porivniannia metodiv otsiniuvannia konkurentospromozhnosti pidpriemstva [Comparison of methods for assessing the competitiveness of enterprises]. Tekhnolohycheskyi audyt u rezervy proyzvodstva [Technological audit and production reserves], No. 4/5 (24), P. 10–15 [in Ukrainian].
16. Artemenko, L.B. (2016). Systematyzatsiia metodiv otsiniuvannia konkurentospromozhnosti pidpriemstva [Systematization of methods for assessing the competitiveness of enterprises]. Visnyk Odeskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomika [Bulletin of Odesa National University. Economy], Vol. 21, Iss. 7 (1), P. 57–61 [in Ukrainian].
17. Kvasko, A.V. (2017). Analiz metodiv otsinky konkurentospromozhnosti pidpriemstva [Analysis of methods for assessing the competitiveness of an enterprise]. Naukovi zapysky Ukrainskoi akademii drukarstva [Scientific notes of the Ukrainian Academy of Printing], No. 1, P. 111–118 [in Ukrainian].
18. Shevchenko, I.Yu. (2018). Istorychna evoliutsiia ta suchasna interpretatsiia definitsii sutnosti katehorii «konkurentospromozhnist pidpriemstva avtomobilebuduvannia» [Historical evolution and modern interpretation of the definition of the essence of the category "Competitiveness of the automobile industry"]. Biznes Inform, No. 1, P. 20–27 [in Ukrainian].
19. Shevchenko, I.Yu. (2018). Sutnisna kharakterystyka konkurentospromozhnosti produktsii
13. Шляга О. В. Сутність та методи оцінки конкурентоспроможності підприємства / О. В. Шляга, К. В. Бідунова // Вісник Дніпропетровського університету. Економіка. – 2014. – Т. 22, Вип. 8 (4). – С. 112–121.
14. Ємельянова І. Ф. Методи та принципи оцінки конкурентоспроможності підприємств / І. Ф. Ємельянова // Вісник Донецького національного університету економіки і торгівлі ім. Михайла Туган-Барановського. Економічні науки. – 2015. – № 1. – С. 12–22.
15. Брижань І. А. Порівняння методів оцінювання конкурентоспроможності підприємства / І. А. Брижань, В. Я. Чевганова // Технологический аудит и резервы производства. – 2015. – № 4/5 (24). – С. 10–15.
16. Артеменко Л. Б. Систематизація методів оцінювання конкурентоспроможності підприємства / Л. Б. Артеменко // Вісник Одеського національного університету. Економіка. – 2016. – Т. 21, Вип. 7 (1). – С. 57–61.
17. Кваско А. В. Аналіз методів оцінки конкурентоспроможності підприємства / А. В. Кваско // Наукові записки Української академії друкарства. – 2017. – № 1. – С. 111–118.
18. Шевченко І. Ю. Історична еволюція та сучасна інтерпретація дефініції сутності категорії "конкурентоспроможність підприємства автомобілебудування" / І. Ю. Шевченко // Бізнес Інформ. – 2018. – № 1. – С. 20–27.
19. Шевченко І. Ю. Сутнісна характеристика конкурентоспроможності

pidprijemstva avtomobilebuduvannia [Essential characteristic of the competitiveness of the automobile industry]. Ekonomika. Finansy. Pravo [Economics. Finances. Right], No. 3/1, P. 27–31 [in Ukrainian].	продукції підприємства
20. Shevchenko, I.Yu. (2018). Konkurentnyi potentsial pidprijemstv avtomobilebuduvannia: sutnisna ta strukturna kharakterystyka [Competitive potential of enterprises of automobile industry: an essential and structural characteristic]. Ekonomika. Finansy. Pravo [Economics. Finances. Right], No. 8, P. 34–37 [in Ukrainian].	автомобілебудування / І. Ю. Шевченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2018. № 3/1. – С. 27–31. 20. Шевченко І. Ю. Конкурентний потенціал підприємств автомобілебудування: сутнісна та структурна характеристика / І. Ю. Шевченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2018. – № 8. – С. 34–37.